

POSTANOWIENIE

Dnia 27 lutego 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Roman Trzaskowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Władysław Pawlak

SSN Agnieszka Piotrowska

w sprawie z powództwa S. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w M.

przeciwko B. Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

w Izbie Cywilnej w dniu 27 lutego 2019 r.,

zażalenia strony pozwanej

na postanowienie Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 9 sierpnia 2017 r., sygn. akt I ACa (...), I WSC (...)

uchyla zaskarżone postanowienie.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 4 marca 2015 r. w sprawie z powództwa S. Sp. z o. o. przeciwko B. Sp. z o.o. o zapłatę, Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego w P. z dnia 4 lutego 2014 r.

W dniu 24 października 2015 r. strona pozwana złożyła skargę kasacyjną wraz z wnioskiem o zwolnienie od uiszczenia opłaty od skargi kasacyjnej.

Postanowieniem z dnia 28 kwietnia 2016 r. Sąd Apelacyjny w (...) oddalił wniosek pozwanej o zwolnienie od uiszczenia opłaty od skargi kasacyjnej. Postanowienie to zostało doręczone pełnomocnikowi pozwanej w dniu 12 maja

2016 r.

Postanowieniem z dnia 8 grudnia 2016 r. Sąd Apelacyjny w (...) odmówił przyznania pozwanej zwolnienia od kosztów sądowych w postępowaniu kasacyjnym. Postanowienie to zostało doręczone pełnomocnikowi pozwanej w dniu 3 stycznia 2017 r.

Zarządzeniem Sądu Apelacyjnego, doręczonym dnia 3 stycznia 2017 r., strona pozwana została wezwana do uzupełnienia skargi kasacyjnej przez uiszczenie opłaty w kwocie 11.332 zł - w terminie 7 dni pod rygorem odrzucenia skargi.

Dnia 10 stycznia 2017 r. pełnomocnik pozwanej złożył odpowiedź na wezwanie, w którym wniósł o zwolnienie spółki w całości od opłaty od skargi kasacyjnej.

Postanowieniem z dnia 29 czerwca 2017 r. Sąd Apelacyjny w (...) oddalił wniosek strony pozwanej o zwolnienie od uiszczenia opłaty od skargi kasacyjnej.

Postanowienie zostało doręczone pełnomocnikowi pozwanej w dniu 13 lipca 2017 r.

Postanowieniem dnia 9 sierpnia 2017 r. Sąd Apelacyjny w (...) odrzucił skargę kasacyjną pozwanego od wyroku Sądu Apelacyjnego, uznając, że brak opłaty od skargi nie został uzupełniony. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, termin do uiszczenia opłaty od skargi kasacyjnej upłynął stosownie do art. 130 § 1 k.p.c. w związku z art. 112 ust. 3 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych z upływem tygodnia od doręczenia pełnomocnikowi pozwanego będącego adwokatem postanowienia o odmowie zwolnienia od kosztów sądowych, to jest z dniem 10 stycznia 2017 r., a później złożony wniosek pozwanego o zwolnienie od opłaty od skargi kasacyjnej nie ma w sprawie znaczenia.

Zażaleniem z dnia 20 września 2017 r. strona pozwana zaskarżyła postanowienie Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 9 sierpnia 2017 r., zarzucając naruszenie art. 398⁶ § 2 k.p.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie. Strona pozwana na podstawie art. 380 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c. wniosła

o rozpoznanie zasadności: postanowienia Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 28 kwietnia 2016 r. o oddaleniu wniosku pozwanej o zwolnienie od uiszczenia opłaty od skargi kasacyjnej; postanowienia Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 8 grudnia 2016 r. o odmowie przyznania pozwanej zwolnienia od kosztów sądowych w postępowaniu kasacyjnym i postanowienia Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 29 czerwca 2017 r. o oddaleniu wniosku pozwanej o zwolnienie od uiszczenia opłaty od skargi kasacyjnej, oraz o zmianę tych trzech postanowień i zwolnienie pozwanej od opłaty od skargi kasacyjnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Rozpoznanie zażalenia na postanowienie sądu drugiej instancji o odrzuceniu skargi kasacyjnej z powodu nieuiszczenia opłaty sądowej obejmuje także, na wniosek strony, kontrolę postanowienia tego sądu o oddaleniu wniosku o zwolnienie strony od kosztów sądowych, w szczególności opłaty (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 25 listopada 2015 r., IV CZ 57/15, nie publ. i z dnia 27 czerwca 2017 r., II CZ 50/17, nie publ. oraz tam powołane wcześniejsze rozstrzygnięcia). Postanowienie o oddaleniu wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych - jako niekończące postępowania w sprawie - nie jest bowiem zaskarżalne zażaleniem (art. 394¹ § 2 k.p.c.). Nie wchodzi w zakres tej kontroli merytoryczne rozpoznanie przez Sąd Najwyższy wniosku strony o zwolnienie od kosztów sądowych.

Postanowienia z dnia 28 kwietnia 2016 r., 8 grudnia 2016 r. oraz 29 czerwca 2017 r. oddalające wniosek strony pozwanej o zwolnienie jej z opłaty od skargi kasacyjnej nie zawierały uzasadnienia i mimo wniosku Sądu Najwyższego nie zostały sporządzone ze względu na śmierć sędziego sprawozdawcy. W zażaleniu pełnomocnik skarżącego wniósł (na podstawie art. 380 k.p.c. w związku z art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c.) o skontrolowanie przez Sąd Najwyższy niezaskarżalnych zażaleniem postanowień Sądu drugiej instancji oddalających wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych.

Z uzasadnienia postanowienia Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 9 sierpnia 2017 r. wynika, że Sąd uznał, iż kolejny wniosek pozwanej o zwolnienie od opłaty od skargi kasacyjnej był pozbawiony znaczenia, ponieważ został wniesiony po

terminie do uiszczenia opłaty od skargi kasacyjnej, który upłynął z dniem 10 stycznia 2017 r. Tymczasem z akt sprawy wynika, że wniosek o zwolnienie został nadany w urzędzie pocztowym w dniu 10 stycznia 2017 r., a więc przed upływem terminu do uiszczenia opłaty od skargi kasacyjnej. We wniosku tym pozwana powołała się na okoliczności powstałe po wydaniu przez Sąd Apelacyjny w (...) postanowienia z dnia 8 grudnia 2016 r., odmawiającego przyznania jej zwolnienia od kosztów sądowych w postępowaniu kasacyjnym.

Zgodnie z 103 u.k.s.c., Sąd może przyznać zwolnienie od kosztów sądowych osobie prawnej lub jednostce organizacyjnej niebędącej osobą prawną, której ustawa przyznaje zdolność prawną, jeżeli wykazała, że nie ma dostatecznych środków na ich uiszczenie.

Okoliczności przywołane we wnioskach o zwolnienie pozwanej od opłaty od skargi kasacyjnej, w tym w pominiętym przez Sąd Apelacyjny wniosku z dnia 10 stycznia 2017 r., świadczą o tym, że pozwana nie dysponuje środkami pieniężnymi, które mogłaby przeznaczyć na opłatę od skargi kasacyjnej.

Skoro podejmując decyzję w przedmiocie odmowy zwolnienia od kosztów sądowych, Sąd Apelacyjny okoliczności te pominął, co skutkowało odrzuceniem skargi kasacyjnej ze względu na niewniesienie opłaty od skargi kasacyjnej, zaskarżone postanowienie należało uchylić.

Wobec powyższego, na podstawie art. 398¹⁵ § 1 zdanie pierwsze k.p.c. w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji, pozostawiając rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie, stosownie do art. 108 § 2 w związku z art. 398²¹ i art. 394¹ § 3 k.p.c.